

РЕШЕНИЕ

№ 1789

гр. София, 18.03.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 6 състав,
в публично заседание на 14.12.2023 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Боряна Бороджиева

при участието на секретаря Елеонора М Стоянова и при участието на прокурора Мария Малинова, като разгледа дело номер **1425** по описа за **2018** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 203 и сл. от Административнопроцесуалния кодекс /АПК/, във вр. с чл. 284 и сл. от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража /ЗИНЗС/.

Образувано е по искова молба на Е. Д. М., понастоящем в Затвора С., в която посочва, че предявява граждански иск срещу началник на ареста в С. Г.Д., ГД "ИН" МВР С., като претендира обезщетение в размер на 25 000 лв. за периода от 12.01.2018 г. до 04.02.2018 г., тъй като не контролира чистотата в ареста, хигиената била нулева.

Производството по делото е прекратено с определение №7987/12.10.2022 г., след като при извършена служебна справка съдът е установил, че по искова молба на Е. Д. М. срещу Главна дирекция „ИН“ с предмет - заплащане на обезщетение за претърпени неимуществени вреди за периода от 15.01.2018г. до 13.09.2018г. вследствие на лошите условия, в това число и въпросът за хигиената в арестно помещение на [улица], в АССГ е образувано, разгледано и приключило с влязло в сила съдебно решение адм.дело № 12525 по описа за 2018г. Определението е обжалвано.

С определение № 5831/07.07.2023г. АССГ троен състав, XI с-в по адм.дело № 2909/2023г. е указал адм. дело № 1425/2018 г., образувано по исковата молба на Е. М. срещу ГД "ИН", в частта за периода от 12.01.2018 г. до 15.01.2018 г., да бъде върнато на първоинстанционния съд за произнасяне след прецизиране на иския период.

В исковата молба, ищецът се позовава на чл. 47 от Харта на ЕС и чл. 13 от ЕКЗПЧОС,

чл. 2 от МПГПП. Твърди се, че бил поставен в нечовешки условия в ареста. Твърди, че се почувствал унижен от поставянето му в нечовешки условия и адска мръсотия в помещението на покрива. „Мястото на покрива“ /кареото за разходки/ е описано като ужасно мръсно, с хрочки по земята, черни плочки по пода, със задръстени шахти, от които се носела миризма на „гнило“. Твърди, че цялото помещение „смърди“ на лошо, стените били толкова мръсни, че не се виждала мазилката, а по пода имало мръсотия като кал, която полепвала по обувките, а от там по килиите и така се разнасяли болести. Ищецът твърди, че описаните условия в карето му нанесли психически тормоз, изпаднал в депресия, започнал да страда от повишено кръвно налягане, не можел да се храни, чувствал се унижен и шокиран.

В съдебно заседание ищецът, чрез служебно назначения процесуален представител адв. Ю., поддържа съображенията във връзка с претенцията, изложени по адм. дело № 12525/2018 г. по описа на АССГ, 47-ми състав и адм. дело № 3843/2021 г. по описа на АССГ, II-ри касационен състав, приложени по настоящото делото. Претендира коригиране на присъденото обезщетение, тъй като счита, че същото е несправедливо занижено, предвид характера, интензитета и тежестта на неимуществените вреди причинените на ищеца.

Ищецът /лично/ претендира осъждане на ответника за нарушение на чл. 7 и чл. 10 от Контролния пакт за граждански и политически права на ООН, за нарушение на чл. 1 и чл. 4 от Хартата на ЕС и чл.1 и чл.3 ЕКЗПЧ и моли съда да съобрази, че за процесния период със становището на Комитета за предотвратяване на изтезанията и на омбудсмана на РБ, е установено, че арестът на „Г.М.Д.“ не представлява от хигиенна гледна точка заведение пенитенциарно, което е съобразено с правата на човека и хигиенните норми, а представлява едно място, в което хората са подложени на болки, страдания и унижение, в което има дървеници и хлебарки, няма достъп на естествена светлина, килиите са мръсни, стари и неремонтирани. Моли съда да се съобрази с пилотното решение „Н. срещу България“ на ЕСПЧ, с което България е осъдена по чл.3 от Конвенцията и да осъди ответника по така предявения иск, който е доказан от приложените по адм. дело № 12525/2018 г. по описа на АССГ, 47-ми състав доказателства, касаещи почти същия период от време.

Ответникът в подробен писмен отговор оспорва допустимостта и основателността на исковата молба. Счита, че неправилно искът е предявен срещу длъжностно лице, а също и че е налице друго дело с идентичен предмет – 12525/2018г. на АССГ. Счита, че не са налице предпоставките по чл.203, ал.1 от АПК във връзка с чл.284, ал.1 от ЗИНЗС.

Представителят на СГП счита исковата претенция за неоснователна и недоказана, поради което предлага искът да се отхвърли.

Административен съд София - град, I отделение, 6-ти състав, след като обсъди доводите на страните и събраните по делото доказателства, вкл. доказателствата събрани в производството по адм. дело № 12525/2018 г. по описа на АССГ, 6-ми състав, намира за установено следното от фактическа страна:

По делото не се спори между страните, че през процесния период от 12.01.2018 г. до 15.01.2018 г. Е. М. е бил задържан под стража в сградата на следствения арест, находящ се в [населено място], [улица] – удостоверение на л. 23 по приложеното дело, както и .

Относими към процесния тридневен период от пребиваването на ищеца в посоченото място задържане факти и обстоятелства се установяват от приобщеното адм.дело №

12525/2018г.

По настоящото дело оплакването на ищеца М. е срещу условията на покрива /мястото за разходки/ на задържаните лица. Излагат се твърдения за лоши санитарно-битови условия в обектите за разходка на открито, която не се спори, че се предоставя на задържаните всеки ден за по 1 час.

Относно условията на пребиваване видно от гласните доказателства на разпитания по адм.дело № 12525/2018г. свидетел Ц., който е пребивавал по същото време на същото място, потвърждават твърденията на ищеца относно състоянието на помещението за разходки, във връзка с което се претендират вреди по това дело. От свидетеля Ц. се уточнява (протокол на л.94 гръб по приложеното дело) , че разходките били на закрито, на тавана, където „не може да се види нищо и не може да се диша чист въздух“, защото има купол и нямало как да влезе въздух. Свидетелят посочва, че там е „страшна мръсотия“ – стените са до половината черни, в самия ъгъл имало нещо като канализация, от която излизали зловония. Хората повръщали там, пред него двама души повърнали на карето.

Ответникът е ангажирал писмени доказателства за аргументиране на тезата си, че не е налице противоправно бездействие на администрацията, довело до заявените от ищеца лоши битови условия в ареста, конкретно площите за разходка, като се позовава на това, че почистването на килиите и на площите за разходка на открито се извършва от задържаните съгласно чл. 284, т. 4 от Правилника за прилагане на ЗИНЗС. В тази връзка по приложеното дело са представени писмени доказателства – заверено копие на искане за отпускане на материални ценности, относими към процесния период – от 08.01.2018г. (л.27 по приложеното дело), от което се установява, че е правена поръчка на хигиенизиращи препарати и материали за м.01.2018г. Представен е протокол за извършени услуги по дезинфекция, дезинсекция и дератизация от „Д.Д.Д.-1“ ООД на 02.01.2018 г. /срещу хлебарки/ л.122, които са подписани от заявител, ръководител и извършил обработката.

Във връзка с твърдението за тормоз чрез изолация сам в килия, по настоящото дело за периода 12.01.-14.01.2018г. включително (за останалия период от 15.01.2018г. включително, нататък има произнасяне в цитираното решение на АССГ по адм.дело №№ 12525/2018г.) такъв не се доказва по делото предвид липсата на оплаквания от страна на М. в това отношение пред администрацията, за да се приеме, че е бездействала за настаняване заедно с други задържани.

Относно здравословното състояние на ищеца от ответника е представено писмено доказателство – заверено фотокопие на медицинска справка на задържания на л. 214 от 12.01.2018 г. по приложеното дело, видно от която на лицето е поставена диагноза артериална хипертония, „депресивен синдром“, астма и липоми. Видно е от справката, че ищецът се е оплаквал от паническо разстройство и депресия /анамнеза/ още преди 12.01.2018г., която е началната дата на процесния период, за който се твърди, че е претърпял неимуществени вреди в резултат от действия/бездействия на администрацията на ареста.

Относно емоционалното състояние на ищеца свидетелят Ц. описва, че същият се чувствал „сам“ и „брутално потиснат, „заклучен сам в килия“, чувствал се „силно депресиран“, постоянно търсел началници да му обърнат внимание. В ареста не му била оказана психологическа помощ, чукал по вратата и искал помощ, на което му казвали „ти си тук не, за да живееш, а за да умреш“, молел културно да говори с психолог, отказвали му да го види лекар. Заявява и, че охранителният състав се

отнасял зле с ищеца.

Видно от представено по делото заверено копие на медицинския картон на ищеца по време на престоя му в ареста същият е бил наблюдаван от лекар и е получавал медикаменти, подробно описани по дати в бланка за раздадени медикаменти на л. 216-219 по приложеното дело – започва от дата 12.01.2018г.

При така установените факти съдът направи следните правни изводи:

Искът е процесуално допустим като предявен от легитимирано лице, което претендира, че е претърпяло неимуществени вреди, изразяващи се в негативни психични изживявания, причинени от нарушения на чл.3 ЗИНЗС, състоящи се в лоши условия в помещението за разходка и неправомерна изолация за исковия период от 12.01.2018 г. до 14.01.2018 г.

По отношение на възражението за ненадлежен ответник в лицето на посоченото длъжностно лице, съдът намира, че по аргумент от чл.205, ал.1 и ал.2 от АПК като ответник е призовавано юридическото лице, представлявано от органа, от чийто незаконосъобразни бездействия се сочат причинени вредите, т.е. ГД“ИН“, видно от изявленията на ищеца в съдебно заседание, същият поддържа иска си именно срещу ГД „ИН“, която е юридическото лице

Искът е предявен с правно основание чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ, спрямо който разпоредбата на чл. 284, ал. 1 от ЗИНЗС се явява специална. Тя предвижда, че държавата отговаря за вредите, причинени на лишените от свобода и задържаните под стража от специализираните органи по изпълнение на наказанията в резултат на нарушения на чл. 3 от ЗИНЗС. Нормата на чл. 3, ал. 1 от ЗИНЗС съдържа забрана за подлагане на изтезания, на жестоко, нечовешко или унижително отношение на лишените от свобода и задържаните под стража. В същото време алинея 2 от същата съдържа законова презумпция за наличие на нарушение на чл. 3, ал. 1, когато липсва достатъчно жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и други подобни действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство или пораждат чувство на страх, незащитеност или малоценност. Нормата на чл. 3, ал. 5 от ЗИНЗС съдържа оборима презумпция за наличие на неимуществена вреда за лице, което е адресат на нарушение по чл. 3 от ЗИНЗС. Следователно обвърнатата е доказателствената тежест в производствата по чл. 284 и сл. от ЗИНЗС, като ищецът не следва да доказва наличието на вреда, а тя се предполага при положение, че е доказано някое от обстоятелствата, квалифицирани от нормата на ал. 2 като нарушения от страна на администрацията в местата за изтърпяване на наказания и задържане под стража. В случая тежестта да докаже изпълнението на изискванията на закона е за ответника, който следва да установи липсата на неправомерно въздействие върху личността на ищеца. Следователно за уважаване на иск с правно основание чл. 284 от ЗИНЗС е достатъчно да се установи поставянето на задържаното лице в условия, при които липсва необходимата хигиена, светлина, проветряване и т.н..

Следва да се има предвид и че съгласно нормата на чл.42, ал.2 от ЗИНЗС, арестите са места за лишаване от свобода за настаняване на лица, задържани по реда на Наказателно-процесуалния кодекс, като лицата по ал. 2 могат да се настаняват в затворите, поправителните домове и затворническите общежития от закрит тип по реда, предвиден в този закон. Съгласно нормата на чл.240 от ЗИНЗС, доколкото в тази част не се предвижда друго, разпоредбите относно осъдените на лишаване от свобода

се прилагат и по отношение на обвиняемите и подсъдимите с мярка за неотклонение задържане под стража. В съответствие с нормата на чл.43,ал.2 от ЗИНЗС, всяко място за лишаване от свобода трябва да разполага с необходимите жилищни, битови и други помещения за осъществяване на поправително въздействие, а арестите - за поддържане на физическото и психическото здраве и уважаване човешкото достойнство на задържаните лица.

Изложените в исковата молба оплаквания касаят условията в мястото за упражняване на правото на разходка. От една страна е налице задължение относно поддържане на хигиената - съгласно чл. 22, ал. 2 от ППЗИНЗС задължение на задържаните е да извършват почистване, по график, утвърден изготвен и утвърден от инспектора по социални дейности и възпитателна работа, какъвто не се представя по делото за процесния период. От друга страна, въпреки това задължение на задържаните лица в ареста, ответникът е този, който следва да осигури такива условия и по отношение на мястото на разходка, които да поддържат физическото и психическо здраве и уважаване на човешкото достойнство на задържаните лица. А видно от описаното от ищеца и от свидетеля в карето за разходки такива условия не се доказват, като твърденията за мизерия, мръсотия, липса на въздух не се опровергават с доказателства от страна на ответника.

С оглед гореизложеното съдът приема, че искът е частично основателен, тъй като ищецът е претърпял неимуществени вреди, които са следствие от нарушаване на общата забрана на нечовешко и унижително отношение. Несъмнено описаните лоши битови условия в мястото за разходка причиняват емоционален стрес, безпокойство, чувство на унижение и малоценност – неимуществени вреди, подлежащи на обезщетение. Законодателят приема, че поставянето в неблагоприятни условия за изтърпяване мярка за неотклонение „задържане под стража” уронва човешкото достойнство или поражда чувство на страх, незащитеност или малоценност. Нездравословните условия кореспондират на понятието „нечовешко” и „унижително” отношение, като превишават целите на изтърпяване на наказанието. Налице е причинна връзка между бездействието администрацията на ареста и неимуществените вреди. Поставянето на ищеца в неблагоприятни условия само по себе си представлява третиране, способно да породи у него емоционално и морално страдание, стрес и безпокойство. При наличие на нарушение на някоя от посочените в чл.3 от ЗИНЗС хипотези, настъпването на неимуществени вреди се предполага до доказване на противното (чл. 284, ал.5 от ЗИНЗС), поради което искът следва да бъде частично уважен. Размерът на дължимото обезщетение за претърпените неимуществени вреди следва да бъде определен в съответствие с чл.52 ЗЗД. Спазването на принципа на справедливостта като критерий за определяне на паричния еквивалент на моралните вреди изисква размера на обезщетението да бъде определен от съда с оглед на всички установени по делото факти и обстоятелства, касаещи начина, по който незаконосъобразната административна дейност се е отразила на увреденото лице, продължителността на въздействието и при отчитане икономическия стандарт в страната към момента на увреждането.

При условие, че по делото не са установени твърденията на ищеца за претърпяна неправомерна изолация, в резултат на която е понесъл неимуществени вреди, както и фактът, че за хигиената в мястото за разходка отговарят и задържаните лица, претенцията следва да бъде уважена частично с оглед наличието в жизнената среда на ищеца на неблагоприятни условия за разходка, което е понижило качеството му на

живот и е оказало неблагоприятно влияние върху психическото му състояние. В случая, като се отчетат обстоятелствата, съставляващи проявления на нарушения на чл.3, ал.1, във вр. с ал.2 ЗИНЗС; непродължителния период на исковата претенция (времето, през което ищецът е бил поставен в условия, унижаващи човешкото достойнство – е само 3 дни и то по 1 час); предвид характера и невисокия интензитет на породените страдания и негативни преживявания, без да е установено настъпило влошаване на здравословното състояние на ищеца предвид данните от медицинския му картон и при прилагането на чл.284, ал.2 ЗИНЗС, съдът приема, че искът следва да бъде уважен при определяне на обезщетение за претърпени неимуществени вреди в размер на 24 лв. В останалата си част до пълния предявен размер от 25 000 лв. искът е неоснователен и недоказан и следва да се отхвърли.

При този изход на спора на ищеца не се следват разноски по делото, доколкото същият е бил освободен от заплащането на държавна такса и е представляван от служебно назначен защитник по Закона за правната помощ.

Предвид изхода на спора и предвид, че ответната страна не е представлявана в съдебното заседание, в което е даден ход по същество, съдът не присъжда юрисконсултско възнаграждение.

По горните съображения съдът

РЕШИ:

ОСЪЖДА Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ да заплати на Е. Д. М., [ЕГН], сумата в размер на 24 лв. (двадесет и четири лева), представляващи обезщетение за претърпени неимуществени вреди за периода от 12.01.2018г. до 14.01.2018г. включително, вследствие от лошите условия в мястото за разходки на задържаните лица на [улица], в което е бил ищецът с мярка „Задържане под стража“ като **ОТХВЪРЛЯ** иска в останалата част за сумата над 24 лв. до претендирания размер от 25 000 лв.

Решението може да се обжалва с касационна жалба пред 3-членен състав на Административен съд София-град в 14-дневен срок от съобщаването му на страните.

СЪДИЯ: